

СИЛАБУС
вибіркової навчальної дисципліни
«ТЕХНОЛОГІЇ ПСИХОЛОГІЧНОГО ТРЕНІНГУ»
освітньої програми Початкова освіта
галузі знань 01 Освіта/Педагогіка
спеціальності 013 Початкова освіта
освітнього рівня бакалавр

IV курс, 7-й семестр

1.Опис навчальної дисципліни

Навчальне навантаження з дисципліни		Методи навчання і форми контролю
Кількість кредитів - 3		Методи навчання: 1.За джерелом передачі інформації: <i>словесні, наочні, практичні.</i> 2.За рівнем пізнавальної активності: <i>пояснювально-ілюстративні; репродуктивні; дослідницькі</i> 3.За логікою розгортання змісту: <i>індуктивні, дедуктивні, традиційні</i> Форми поточного контролю: МКР, ІНДЗ Форма підсумкового контролю: залік
Загальна кількість годин – 90		
<i>Денна</i>	<i>Заочна</i>	
Лекції:		
10	4	
Семінарські (практичні) заняття:		
10	8	
Лабораторні заняття:		
19	-	
Самостійна робота:		
51	78	
Тижневе навантаження (год.) - аудиторне: 3 год. - самостійна робота – 4 год.		
Мова навчання - українська		

Предмет вивчення навчальної дисципліни: є технології проведення психологічного тренінгу як методу впливу на особистість та групу.

Міждисциплінарні зв'язки: Вивчення дисципліни «Технології психологічного тренінгу» спирається на базові положення психології загальної, вікової та педагогічної психології з основами психодіагностики, тощо.

Мета і завдання навчальної дисципліни:

Метою викладання освітнього компоненту “Технології психологічного тренінгу” є формування у студентів системи теоретичних та практичних знань щодо організації та проведення психологічного тренінгу як засобу підвищення власного фахового рівня та методу надання психологічної допомоги, а також опанування основних навичок психологічної корекції у процесі групової роботи та навичок застосування технік та прийомів самопізнання і самовдосконалення.

Основними завданнями вивчення освітнього компоненту дисципліни “Технології психологічного тренінгу” є:

- розкрити сучасні підходи до розуміння змісту поняття “тренінг” та охарактеризувати види і форми соціально-психологічного тренінгу;
- забезпечити засвоєння студентами ключових понять, принципів та положень основних концепцій соціально-психологічного тренінгу;
- забезпечити засвоєння студентами особливостей групового процесу (групової динаміки), нормативно-етичних принципів проведення соціально-психологічного тренінгу;
- забезпечити усвідомлення студентами сфери застосування соціально-психологічного тренінгу в різних сферах діяльності практичного психолога;
- сформувати у студентів здатність володіти методичними засобами та методами проведення соціально-психологічного тренінгу.

II. Основні результати навчання та компетентності, які формуються:

Інтегральна компетентність:

Здатність студента самостійно і комплексно здійснювати трудові функції вчителя початкових класів, розв’язувати складні спеціалізовані задачі у галузі початкової освіти із застосуванням сучасних досягнень педагогіки та інших наук з розумінням відповідальності за свої дії.

№ з/п	РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ	КОМПЕТЕНТНОСТІ
1	<p>ПР-07 Здійснювати освітній процес з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей молодших школярів, забезпечувати розвиток пізнавальної діяльності учнів, формувати в них мотивацію до навчання. Планувати динаміку розгортання змісту освітніх галузей та професійний саморозвиток вчителя.</p>	<p>ЗК-4. Здатність конструктивно та безпечно взаємодіяти з усіма учасниками освітнього процесу початкової школи, працювати в команді з педагогічним колективом закладу освіти на засадах партнерства та підтримки (у рамках наставництва, супервізії), залученими фахівцями, асистентами вчителя.</p>
2	<p>ПР-08 Організувати конструктивну та партнерську взаємодію з учасниками освітнього процесу початкової школи, дотримуючись вимог нормативно-правових документів. Враховуючи значення зовнішнього захисту життя і здоров’я дітей молодшого шкільного віку, вміти створювати і підтримувати необхідний рівень безпеки людини та довкілля; формувати в учнів навички безпечної поведінки та бережливого природокористування; використовувати практики самозбереження психічного здоров’я, усвідомленого емоційного реагування.</p>	<p>ЗК-8. Здатність усвідомлювати особисті відчуття, почуття й емоції, потреби, керувати власними емоційними станами та діяти на основі етичних міркувань (мотивів).</p> <p>СК-4. Здатність управляти власними емоційними станами, налагоджувати конструктивну та партнерську взаємодію з учасниками освітнього процесу; планувати та організувати взаємодію з батьками молодших школярів засобами різних методів, форм співпраці та надавати їм консультативну допомогу щодо сімейного виховання дитини; формувати мотивацію здобувачів початкової освіти до навчання та організувати їхню пізнавальну діяльність.</p>
3	<p>ПР 16 Забезпечувати безпеку професійної діяльності у звичайних та форс-мажорних обставинах, будувати стратегію співпраці, використовуючи основні види спілкування педагогів з дорослими людьми, колегами, іншими фахівцями в рамках реалізації оптимальної розвивальної траєкторії розвитку особистості дитини з урахуванням її</p>	<p>СК-11. Здатність здобувача вищої освіти здійснювати профілактичну роботу з учнями щодо безпеки життєдіяльності, санітарії, гігієни та щодо збереження здорового і безпечного життя з метою протидії та попередження булінгу, різних проявів насильства.</p>

4	індивідуально-типологічних властивостей та інтересів; використовувати різні форми та засоби комунікації з батьками з метою підтримки здобувачів у освітньому процесі початкової школи.	
	ПР14* . Здатність будувати (розробляти): різноманітні технології розвивальних впливів на особистісно-професійний розвиток людини: технології ігроводелювання, технології психоконсультації, психокорекційні технології.	СК10* . Здатність розробляти та впроваджувати інноваційні методи психологічної допомоги клієнтам, консультивати громадян про можливості одержання роботи, забезпечення робочою силою, про вимоги, пропонованих до професій і працівників, а також з інших питань, зв'язаних із забезпеченням зайнятості.

III. Тематичний план дисципліни

На вивчення навчальної дисципліни відводиться **3** кредити ЄКТС **90** годин.

№ з/п	Назви модулів і тем	Кількість годин (денна форма навчання)					Кількість годин (заочна(вечірня) форма навчання)				
		Аудиторні, дистанційне навчання	Лекції	Семінарські, практичні	Лабораторні	СРС	Аудиторні	Лекції	Семінарські, практичні	Лабораторні	СРС
Змістовий модуль I. Методологія соціально-психологічного тренінгу											
1	Т.1 Поняття про ПТ. Загальні характеристики	4	2	2		7	1.5	0.5	1		10
2	Т.2. Методи психологічного тренінгу	4	2	2		7	1.5	0.5	1		10
3	Т.3. Особливості формування груп, специфіка контингенту	4	2	2		7	1.5	0.5	1		10
4	Т.4. Ведучий ПТ, вимоги до його підготовки	4	2	2		7	0.5	0.5			10
5	Т.5. Оцінка ефективності результатів ПТ: критерії, методи, процедури	4	2	2		7	1		1		10
6	МКР № 1										10
	Разом за змістовим модулем I:	20	10	10		35	6	2	4	0	60
Змістовий модуль II. Технології створення програм соціально-психологічного тренінгу											
7	Т.6. Конструювання ПТ	5			5	4	1.5	0.5	1		5
8	Т.7 Практика добору методів, технік і вправ до тренінгової програми	5			5	4	1.5	0.5	1		5
9	Т.8 Підготовка ведучого ПТ	5			5	4	1.5	0.5	1		4
10	Т.9. Оцінка ефективності та результативності ПТ	4			4	5	1.5	0.5	1		4

9	МКР № 2									
Разом за змістовим модулем 2:		19			19	17	6	2	4	18
Разом годин:		39	10	10	19	51	12	8	4	78

IV. Зміст навчальної дисципліни за модулями і темами:
Змістовий модуль 1. Методологія психологічного тренінгу

Тема 1. Поняття про ПТ. Загальні характеристики

Підходи до поняття «психологічний тренінг». Історія психологічного тренінгу. Основні напрямки розвитку групових методів психологічної роботи. Моделі тренінгу за К.Роджерсом. Типи тренінгу за М.Форвергом. Сучасні класифікації психологічного тренінгу. Застосування ПТ в практиці управлінського консультування.

Тема 2. Методи психологічного тренінгу.

Основні методи ПТ: діагностика, інформування, інтерактивні ігри, дебрифінг, групова дискусія, психогімнастика, елементи арт-терапії.

Прийоми і техніки ПТ, спрямовані на розвиток різних аспектів особистості: знайомство та створення групи, робота із самосприйняттям та забезпечення особистісного зворотного зв'язку, міжособистісної чутливості та взаєморозуміння, розвиток психічних процесів, релаксуючі вправи, техніки завершення тренінгової роботи.

Тема 3. Особливості формування тренінгових груп. Специфіка роботи з різними категоріями клієнтів.

Організаційні принципи формування тренінгової групи. Комплектування групи в залежності від загальної проблематики та завдань тренінгу: «Тренінг спілкування», «Тренінг сензитивності», «Тренінг особистісного зростання», тренінги командування та групової згуртованості, корекційно-розвиваючі тренінги.

Психологічні особливості організації взаємодії людей різних категорій, психологічна сумісність учасників тренінгової групи.

Тема 4. Ведучий ПТ, вимоги до його підготовки.

Основні функції ведучого ПТ. Стилль ведення групи та ключові ролі ведучого. Предмет роботи ведучого тренінгової групи. Компетенції ведучого та основні вимоги до його підготовки. Інструментарій «Блокнот тренера – ведучого ПТ». Самопрезентація тренера та тренінгу.

Тема 5. Оцінка ефективності результатів ПТ: критерії, методи, процедури.

Поняття «ефективності» та «результативності» ПТ. Суб'єкти оцінювання. Предмет оцінювання: основні критерії та показники. Інструменти та процедури оцінювання: кількісні підходи до вимірювання якісних результатів. Матриця результатів: шкали та індикатори. Оцінка результатів та групових ефектів. Післятренінговий моніторинг ефективності. Ризики та помилки оцінювання.

Змістовий модуль II Організація і технології психологічного тренінгу.

Тема 6. Конструювання психологічного тренінгу

Визначення проблеми та теми тренінгу. Побудова загальної конструкції тренінгу, визначення хронометражу з урахуванням індивідуальних та групових процесів та очікуваних результатів. Формування змістової композиції тренінгу, визначення завдань індивідуально-групової роботи.

Тема 7. Практика добору методів, технік і вправ до тренінгової програми

Вправи та техніки організації групової роботи. Вправи та техніки для реалізації основних завдань тренінгу. Вправи і техніки виходу з тренінгу, закріплення основних навичок учасників.

Тема 8. Підготовка ведучого тренінгу

Основні ролі ведучого тренінгу: модератор, фасилітатор, медіатор, експерт. Техніки керування увагою, активного слухання, рефлексії. Моделювання основних проблем комунікації в тренінгу, пов'язаних із психологічними та іншими особливостями учасників тренінгу. Соціально-рольова позиція ведучого та техніки запобігання її деформації.

Тема 9. Оцінка ефективності та результативності соціально-психологічного тренінгу

Оцінювання програми тренінгу. Розробка критеріїв та шкал оцінки ефективності. Техніки і процедури оцінювання індивідуальної ефективності та результативності («ідеальний результат»,

профіль, взаємооцінювання, групового оцінювання). Техніки та прийоми оцінювання групової динаміки, взаємодії в групі.

V. Завдання до самостійної роботи студентів та форми контролю за їх виконанням

№ з/п	Зміст завдання	Форма звітності
	Тема 1.	
1.	Скласти термінологічний словник основних понять курсу	Список із посиланнями на джерело (електронний формат)
2.	Підготувати доповідь-презентацію «Історія психологічного тренінгу. Основні напрямки розвитку групових методів психологічної роботи»	Презентація MS Power Point (не більше 10 слайдів), виступ на 5 хв.
3.	Скласти узагальнюючу таблицю «Сучасні класифікації соціально-психологічного тренінгу»	Письмова таблиця із визначенням критерії класифікації (до 5 класів)
4.	Скласти 15 запитань до теми «Використання ПТ в практиці управлінського консультування»	Письмовий перелік 15 запитань із відповідями -коментарями (не більше 5 друкованих сторінок)
	Тема 2	
5.	Підготувати доповідь-презентацію «Тренінгова група: типи, цілі роботи, етапи розвитку, фактори забезпечення особистісних змін»	Презентація MS Power Point (не більше 10 слайдів), виступ на 5 хв.
6.	Скласти порівняльну таблицю «Інтерактивні групи: спільне і відмінне» (тренінгова група, шкільний клас, студентська група, робочий колектив)	Письмова таблиця із визначенням критеріїв порівняння
7.	Скласти схему «Індивідуальна траєкторія розвитку» (на підставі аналізу «Вікна Джогарі»)	Письмова схема із описом етапів та терміну змін
8.	Скласти схему «Траєкторія розвитку тренінгової групи» (з урахуванням особливостей групової динаміки)	Письмова схема із описом етапів та терміну змін
	Тема 3	
9.	Підготувати доповідь-презентацію «Методи СПТ: загальна характеристика»	Презентація MS Power Point (не більше 10 слайдів), виступ на 5 хв.
10.	Скласти узагальнюючу таблицю «Техніки і прийоми ПТ»	Письмова таблиця із визначенням критеріїв узагальнення
11.	Скласти методичний покажчик тренінгових вправ спрямованих на розвиток різних аспектів особистості в тренінгу: - Робота із самосприйняттям; - Розвиток психічних процесів; - Розвиток взаєморозуміння та міжособистісної чутливості; - Розвиток емоційно-вольової сфери; - Розвиток комунікативних навичок.	Перелік методик (не менше 5 на кожен напрям розвитку) із посиланням на джерело та авторів
12.	Скласти 15 запитань до теми «Використання рольової гри у тренінговій роботі»	Письмовий перелік 15 запитань із відповідями -коментарями (не більше 5 друкованих сторінок)
	Тема 4	
13.	Скласти перелік вимог до формування тренінгової групи відповідно до проблематики та цілей тренінгу (відбір учасників, умови психологічної сумісності, ризику тощо)	Письмовий опис вимог (не менше 5)

14.	Підготувати доповідь-презентацію «Організаційні принципи формування тренінгової групи»	Презентація MS Power Point (не більше 10 слайдів), виступ на 5 хв.
15.	Скласти узагальнюючу таблицю «Категорії слухачів та специфіка роботи із ними: індивідуально-психологічні та соціально-рольові особливості»	Письмова таблиця із визначенням критеріїв узагальнення
16.	Скласти порівняльну таблицю «Види тренінгових груп залежно від тематики та проблематики тренінгу» (тренінг комунікативної компетентності, тренінг особистісного зростання, командоутворюючий тренінг, корекційно-розвивальні тренінги тощо)	Письмова таблиця із визначенням ознак порівняння
Тема 5		
17.	Скласти план самопрезентації тренера із 5 ключовими рекомендаціями	План та 5 письмових рекомендацій
18.	Скласти 15 запитань до теми «Індивідуальний стиль ведучого ПТ»	Письмовий перелік 15 запитань із відповідями -коментарями (не більше 5 друкованих сторінок)
19.	Скласти порівняльну таблицю «Ролі ведучого ПТ: спільне і відмінне у поведінці»	Письмова таблиця із визначенням ознак порівняння
20.	Підготувати доповідь-презентацію «Компетенції ведучого ПТ: вимоги до підготовки»	Презентація MS Power Point (не більше 10 слайдів), виступ на 5 хв.
Тема 6		
21.	Підготувати доповідь-презентацію «Оцінювання ефективності ПТ: основні критерії, показники, процедури»	Презентація MS Power Point (не більше 10 слайдів), виступ на 5 хв.
22.	Скласти 15 запитань до теми «Ризики та помилки оцінювання ефективності ПТ»	Письмовий перелік 15 запитань із відповідями -коментарями (не більше 5 друкованих сторінок)
23.	Скласти узагальнюючу таблицю «Методи оцінки ПТ: індивідуальні та групові результати»	Письмова таблиця із визначенням критеріїв узагальнення
24.	Скласти план післятренінгового моніторингу ефективності змін	Письмова схема із описом етапів, процедур та термінів їх проведення

* - нараховуються студентам заочної форми навчання (або тим, хто навчається за індивідуальним графіком).

VI. Контроль якості знань студентів

6.1. Форми і методи поточного контролю та критерії оцінювання знань студентів[^]

Форми поточного контролю: модульні контрольні роботи.

Методи поточного контролю: усне опитування, тести, контрольні завдання репродуктивного, творчого чи дослідницького характеру.

6.2. *Форми і методи підсумкового контролю та критерії оцінювання знань студентів:* Залік.

VII. Інформаційні джерела для вивчення курсу

Основні

1. Афанасьєва Н.Є., Перелигіна Л.А. Теоретико-Методологічні основи соціально психологічного тренінгу : навч. посіб. Харьков:ХНАДУ, 2015.315с.
2. Бондаренко О.Ф. Психологічна допомога особистості. – Х., «Рпс», 2000. – 123 с.
3. Федорчук В.М. Соціально-психологічний тренінг: Розвиток комунікативної компетенції викладача. – Кам'янець –Подільській: Абетка, 2004. – 240с.
4. Яценко Т. С. Теорія і практика групової психокорекції. К.,2004.

5. Я хочу бути тренером: настільна книга тренера-початківця /Автори-упорядники: Петрович В.С., Закусило О.Ю., - Луцьк, 2004.-с.

Допоміжні

1. Єрмаков І. Г., Пузіков Д. О. Життєвий проект особистості: від теорії до практики; Практико-зорієнтований посібник – Київ: «Освіта України». 2007 – 212 с.
2. Мілютіна К. Теорія та практика психологічного тренінгу: Навч. посіб.-К.:МАУП, 2004.-192с.
3. Москаленко В.В. Соціальна психологія: Підручник.-К.: Центр навч. л-ри, 2005.-624с.
4. Журавська Л.М. Соціально-психологічний тренінг: розвиток якостей особистості працівників сфери туризму: Навч.посібник.-К.: Слово, 2006.-312с.
5. Федорчук В.М. Тренінг особистісного зростання: навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2014.250с.
6. Карпенко Є. Основи психотренінгу : навч. посіб. Дрогобич: 2015.78с.
7. Чебикін О.Я., Сінельнікова Т.В. Психологічні основи тренінгових технологій: монографія. ПНЦ НАПН України. Одеса: ТОВ Лерадрук, 2013.229с.

Інформаційні ресурси

1. <https://mon.gov.ua/ua> – сайт Міністерства освіти і науки України.
2. <https://lib.npu.edu.ua/> – бібліотека НПУ імені М.П.Драгоманова.
3. <http://dnpb.gov.ua/ua/> - Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В. О. Сухомлинського.
4. <http://nbuv.gov.ua/node/554> – електронні інформаційні ресурси Національної бібліотеки України імені В.І.Вернадського.
5. <https://nus.org.ua/> - сайт НУШ.
6. <https://pidru4niki.com/pedagogika/> – сайт підручників з педагогіки.

VIII. Інформація про викладача

Викладач	СЕРЕДЮК ТЕТЯНА ВОЛОДИМИРІВНА
Профіль викладача на сторінці кафедри	Доцент кафедри практичної психології
Електронна адреса	smlorto@gmail.com
Контактний телефон	м.т. 0984283775
Інформація про консультації	Консультації згідно визначеного графіку кафедри

IX. Організаційні вимоги з вивчення навчальної дисципліни

Політика щодо академічної доброчесності. Політика ВК ґрунтується на засадах Положення «Про академічну доброчесність у Національному педагогічному університеті імені М.П.Драгоманова» (<https://npu.edu.ua/nauka/antyplahiat/polozhennia-pro-vchenu-radu-2>). Викладач ознайомлює здобувача вищої освіти з правилами поведінки на заняттях, користуванням засобами електронного зв'язку, недопущенням академічного плагіату, фальсифікації, фабрикації, списування, акцентує увагу на заборону використання додаткових джерел інформації під час оцінювання знань, при використанні Інтернет ресурсів зазначається використане джерело. Під час навчання учасники освітнього процесу зобов'язані дотримуватися академічної доброчесності: етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової діяльності.

Дотримання академічної доброчесності здобувачами передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю (для осіб з особливим освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їх індивідуальних потреб і можливостей); посилення на джерела інформації у разі використання ідей, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності.

Політика щодо відвідування. Під час вивчення ВК здобувачі вищої освіти дотримуються вимог чинного законодавства України, Статуту УДУ імені М.П. Драгоманова (<https://npu.edu.ua/images/file/conf/2014/003456.pdf>) і Правил внутрішнього розпорядку УДУ імені М.П. Драгоманова (<https://npu.edu.ua/profkom-spivrobotnykiv?view=article&id=4480&catid=337>), відвідують заняття згідно розкладу, дотримуються етичних норм поведінки.

Усі учасники освітнього процесу дотримуються загальноприйнятих моральних принципів, правил поведінки та корпоративної культури; підтримувати атмосферу доброзичливості, відповідальності, порядності й толерантності. Відвідування занять з курсу є обов'язковим за визначеним деканатом розкладом. За об'єктивних причин (лікарняний, заява) заняття може бути відпрацьованим. Атмосфера на заняттях повинна бути творчою, відкритою до конструктивної критики. Недопустимі запізнення на заняття; списування.

Політика щодо дедлайнів і перескладання. Здобувачі вищої освіти можуть здійснювати перескладання результатів навчання КК відповідно до положення «Порядок організації і проведення контролю та оцінювання знань студентів Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова», «Порядок контролю якості знань студентів НПУ імені М.П. Драгоманова», «Положення про організацію освітнього процесу у НПУ імені М.П. Драгоманова» (<https://npu.edu.ua/nmc#normatyvno-pravova-baza>).

Правила виконання завдань ВК: практичні та самостійні завдання виконуються вчасно та здаються викладачу у визначені ним терміни. Роботи, що здаються з порушенням термінів без поважних причин, оцінюються нижчою оцінкою (75% від максимальної оцінки). У разі неатестації перескладання відбувається з дозволу деканату.

Політика щодо конфліктних ситуацій. Вирішення конфліктних ситуацій у ЗВО здійснюється відповідно до «Положення про врегулювання конфліктів у НПУ імені М.П. Драгоманова» (<https://npu.edu.ua/nmc#normatyvno-pravova-baza>). Між учасниками освітнього процесу здійснюється партнерська взаємодія, толерантність і повага до кожної особистості.